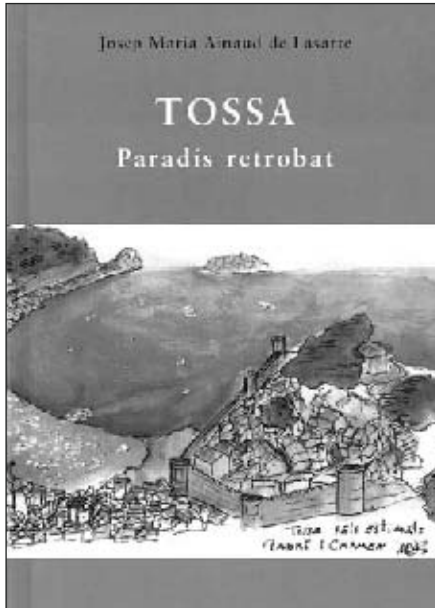

*Ressenyes i
bibliografia
comarcals*

RESSENYES

Josep Maria AINAUD DE LASARTE

Tossa Paradís retrobat.

Barcelona: Edicions Mar Menuda, 2009, 45 p.

L'historiador i advocat barceloní Josep Maria Ainaud de Lasarte nascut a Barcelona el 1925 ha estat sempre molt vinculat a Tossa, on la seva família estiuiejava d'ençà de 1930. Ell mateix va romandre a la vila durant els anys de la Guerra Civil, i el seu germà Joan, anys a venir prestigiós historiador de l'art, que el 1935 havia participat en la fundació del Museu Municipal, va actuar amb perícia per salvar de la persecució antireligiosa del moment nombroses obres d'art el juliol de 1936.

Amb els anys, el devenir de la vida va portar la família a deixar d'estiuejar a Tossa, però els dos germans Ainaud sempre hi van continuar estretament vinculats, col-

laborant en nombroses iniciatives culturals i activitats públiques. En els darrers anys, quan la salut ha anat afectant la seva qualitat de vida, Josep Maria Ainaud encara ha tingut la gentilesa de prologar publicacions i presentar llibres. El seu contacte amb l'Arxiu Municipal és habitual, i la donació de documentació del seu fons personal que ens ha fet i fa periòdicament n'és la manifestació més evident.

Home modest i senzill només ha acceptat dos homenatges al llarg de la seva dilatada trajectòria: la medalla Francesc Macià atorgada al mèrit del treball, i la distinció del Premi Ginesta que el 23 d'abril de 2007 li va atorgar l'Associació Amics de Tossa-Club UNESCO en reconeixement a la seva trajectòria en defensa de la cultura i el patrimoni tossenc. És precisament aquest homenatge el que justifica l'autoedició de la publicació que aquí ressenyem. Val a dir que les «Edicions Mar Menuda» que figuren en els crèdits són un subterfugi que amaguen una gran estima per aquest incomparable paratge tossenc. L'atorgament d'aquesta distinció va deixar Josep Maria Ainaud amb un deure de gratitud envers Tossa, cosa que es va traduir en l'edició d'aquest llibret que recopila diversos articles seus vinculats amb la nostra vila.

La seva generositat el va portar a repartir l'opuscle entre els amics i diverses instàncies tossenques, deixant constància una vegada més de la seva bonhomia i bon fer, tarannà que li ha valgut durant dècades ésser una figura molt reconeguda i respectada entre els tossencs.

A la portada del llibret hi trobem un dibuix infantil del seu fillol, sintetitzant el valor de la família i el referent vital que per a ell és Tossa; i a la contraportada n'hi

ha un altre d'unes branques de ginesta que simbolitzen l'agraïment pel premi rebut i l'arrelament al nostre municipi, en tractar-se de l'emblemàtica flor que dona nom al cap de Tossa com el cap d'Or, per la brillantor de la seva flor groga en plena florida primaveral.

Després d'unes paraules que vénen a justificar l'edició, el llibret inclou el Pregó de la Festa Major de Sant Pere pronunciat a la Casa de Cultura de Tossa el 1986, la Nadala de la Fundació Jaume I de l'any 2000 en què evocava el miracle de Sant Raimon de Penyafort a la platja de la Mar Menuda al segle XIII, i el pròleg que sobre els seus records de la Colònia Escolar Turissa va publicar el 2006 al Quadern d'Estudis Tossencs número 8, del qual fou autora la mestra tossenca Almudena Villegas Espín. També hi trobem els records d'infantesa de la Tossa de 1936 evocats en ocasió de la millor exposició mai realitzada sobre el caliu intel·lectual i artístic de preguerra al nostre municipi, que va tenir lloc a Girona l'estiu de 2007 a l'empara de la Fundació Caixa Girona. Completen el recull el pròleg al llibre que Jaume Pol Girbal va dedicar el 1988 a la cuinera Camil·la Cruañas, i uns records molt íntims sobre les emocions i sensacions viscudes en harmonia amb el paisatge tossenc de tardor.

Que bonic és que en la tardor de la vida l'amic Josep Maria ens obsequi amb un detall com aquest, una prova més de la seva generositat i estima envers Tossa i els tossencs.

David Moré Aguirre

Glòria CASALS

Joan Maragall. Carnet de viatge.

Barcelona: Diputació de Barcelona, 2010, 320 p.

Una magnífica contribució de la Diputació de Barcelona a l'Any Maragall és aquest volum de 320 pàgines esplèndidament il·lustrades amb imatges i amb textos originals de l'autor que l'ens provincial barceloní ha editat aquest any. La llàstima és que sovint —i força incomprendiblement— no es localitza a les llibreries de la nostra demarcació, ni tan sols a les més institucionals; vivim de costat, però d'esquenes, podríem dir (la sort, en contrapartida, és que la llibreria de la Diputació de Barcelona el facilita si se li demana).

Glòria Casal ja havia fet aportacions anteriors i rellevants a l'estudi de Maragall d'ençà de la seva tesi doctoral de 1988 sobre els llibres de poesia d'aquest autor. Igualment havia contribuït ja de bona hora al que més endavant ha estat un camp esponerós —per més que potser marcat per l'efervescència i per ventura necessitat d'objectius

comuns i orientadors— vinculat a les rutes i itineraris sobre el territori basats en l'obra d'un escriptor. Em refereixo al seu *Joan Maragall. Deu rutes literàries* (1995), publicat per L'Aixernador, d'Argentona, que fou un editor primerenc en aquestes coses (rutes sobre Verdaguer, Pla, el comte Arnau...), amb l'impuls de Llorenç Soldevila.

A les nostres comarques des del 2003 disposem de l'*Atlas literari de les terres de Girona* que va publicar la Diputació de Girona i en què un seguit d'autors, sota la direcció de Narcís-Jordi Aragó i Mariàngela Vilallonga, tractaren sobre les diverses comarques des del punt de vista dels escriptors que n'han parlat o que hi ha viscut, definiren recorreguts visitables i aportaren idees sobre les obres en la seva relació amb el territori. En els anys subsegüents hi ha hagut, com deia, una autèntica eclosió d'aquest gènere que seria difícil ni tant sols d'enumerar ni menys de valorar, incloent-hi en els darrers temps versions digitals de tot plegat. Amb el temps cal creure que tot es posarà i hom podrà adonar-se del que ha significat una aportació i el que ha estat escuma del moment, què han tingut una orientació i un disseny i ha ajudat a entendre, què simplement ha fet bonic.

El llibre que comentem és una actualització molt millorada d'aquella primera aportació de Glòria Casals. Com ella mateixa afirma, la intenció era i és "acompanyar el lector en el viatge pels espais i textos que Maragall va viure i va escriure i que és, alhora, el seu viatge personal". Els itineraris inclouen àmpliament contrades gironines i ens consta que casals va fer recerca de base local en arxius de la zona, molts detalls ho revelen (espais, edificis, premsa...). Dels tres grans blocs centrals del llibre (a més del retrat literari de Maragall i d'un epíleg), "Barcelona", "El mar" i "Les muntanyes", tret del primer, els altres dos contenen

matèria gironina. En el capítol dedicat al mar, la meitat de l'itinerari (Blanes / Sant Feliu i Tossa) és de les nostres costes (tracta també sobre Sitges i Caldes d'Estrac). Igualment passa amb les contrades de muntanya on, a banda de Montserrat, Castellterçol i Moià, s'acosta al Montseny (Viladrau i altres indrets), a Puigcerdà i Senillers, a Girona, l'Empordà i Olot i, finalment, a Sant Joan de les Abadesses i Núria, per acabar al Pirineu francès (Cauterets). Són els espais visitats i viscuts per Maragall que passaren a l'obra, no únicament l'obra poètica, sinó als articles i a les cartes privades, en català i castellà.

La profusió de textos, però sobretot d'imatges i de dibuixos ens fa presents aquests indrets i espais amb una intensa vivesa, ens hi transporta. També uns corquis geogràfics senzills però aclaridors ens situen en el mapa. S'hi reproduïxen multitud de documents d'arxiu, de l'obra de l'autor, de tal manera que el llibre constitueix una autèntica visita guiada als llocs però també a l'època de Maragall, a la seva manera de recordar detalls mitjançant unes llibretes o agendes, a la seva lletra, a les cartes que escrivia... Tot plegat molt interessant i ple de referències suggeridores. "Nous camins —diu Casals—, tant geogràfics, com literaris".

Glòria Casals es refereix en la introducció a l'interès d'aquest tipus de recorregut visual i textual basat en els llocs de l'autor (no exhaustiu, ja ho diu, però sí basat en aquells indrets que han tingut una rellevància més gran en la seva obra). Representa una aproximació a les condicions d'elaboració, als impulsos i els estímuls del paisatge en molts casos. Hi juga un paper central l'estiueig d'una època d'aquest país en què les famílies benestants passaven els mesos d'estiu a mar i a muntanya, a l'estranger, al Pirineu, prenent les aigües

medicinals o els banys de sol i de mar; i fent una trencament dilatat i profund amb la vida urbana, la vida rutinària i plenament estructurada de la resta de l'any a ciutat. mantenien les relacions privades i intel·lectuals mitjançant la correspondència, que de vegades circulava dies entre les diverses estades estiuenques, ja que, per il·lustrar-ho a partir de Maragall, quan una carta arribava a Blanes l'home potser ja era a Sant Joan de les Abadesses i calia reenviar-l'hi allà. Les cartes quedaven entretingudes, eren reenviades, s'estalnaven...

En les llibretes o carnets de butxaca (agendes editades i no utilitzades, d'anys anteriors) el poeta hi anotava els encàrrecs a fer, però també les idees per als articles, els impactes paisatgístics, els versos fugissers. Eren l'estació de partença del viatge literari que acabava fent cap a les versions definitives, elaborades de poemes i relats, d'articles, etc.

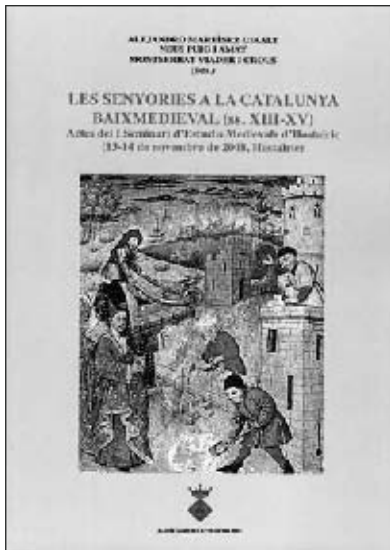
Si volíem resseguir els textos de Maragall que parlen de nosaltres, no acabaríem, però la referència a la seva estada a Santa Francesc, de Blanes, ja coneguda, al que hi escrivia, al que hi llegia i al que hi va traduir, no deixa de ser molt rellevant i és agradós de veure-ho novament posat en una presentació aclaridora, vinculant les cartes i els textos amb les imatges dels indrets. Igualment l'excursió a Tossa des de Sant Feliu a cavall d'un matxo i l'impacte que produeix en Maragall la vila quan ja hi és a les envistes venint des d'aquell sector muntanyós i agrest. A banda de les impressions paisatgístiques, que van passar a la seva obra literària i periodística, sempre he trobat fenomenal el text de la carta que fa el 6 d'agost de 1906 (alerta!) a l'expert en art i amic Josep Pijoan: "...el metge m'ha dit que hi ha allí una població romana sencera per descobrir. L'hi trasllado". Encara havia de trigar força anys el Dr. Melé a poder iniciar,

pel seu compte i en un ambient local certament refractari, les primeres excavacions.

No cal entretenir-se més en aquest petit tresor literari, sinó és per recomanar-ne la possessió i la lectura pausada. L'entreteniment i la degustació. Certament, com dèiem, el gènere té moltes concrecions avui dia, des de les simples rutes a les aportacions més interpretatives o que tendeixen a voler explicar el paper que el territori juga en les obres o com les obres descriuen paisatges i formes de vida ja perduts, el gènere té accents diversos, i té també concrecions més simples i d'altres de més sofisticades. Aquesta que ara comentem, des del meu punt de vista, n'és una que resulta remarkable i que té el punt just de cada cosa: coneixement i interpretació de l'obra —la vinculada als territoris concernits, és clar— i presentació eficaç i amena del vincle entre els textos i els indrets.

Narcís Figueras Capdevila

Alejandro MARTÍNEZ GIRALT
Neus PUIG AMAT
Montserrat VIADER CROUS (ed).

***Les senyories a la Catalunya
 baixmedieval (ss. XIII-XV).***
***Actes del I Seminari d'Estudis
 Medievals d'Hostalric.***

Ajuntament d'Hostalric: 2009. 160 p.

Per fi fa pocs anys l'Ajuntament d'Hostalric s'ha adonat del potencial que té el seu passat històric, i ha apostat pel seu patrimoni històric amb iniciatives com la recuperació de la documentació dels Cabrera. Ara fa un parell d'anys va apostar per una iniciativa de caire científic que sumant diverses sinèrgies pot córrer en paral·lel a la recuperació del seu important patrimoni arquitectònic i artístic. La convocatòria del I Seminari d'Estudis Medievals el 13 i 14 de novembre de 2008 va significar una aposta decidida que va veure's àmpliament recolzada pel nivell de participació i de difusió d'aquesta activitat. La publicació de les actes l'any següent ha suposat una

imprescindible tasca de divulgació, i la celebració enguany del II Seminari sota el títol *Ciutats, viles, sagreres. Els nuclis urbans a la Baixa Edat Mitjana. S.XIII-XV*, suposa la consolidació de la lloable iniciativa.

Dues ponències van emmarcar aquella primera convocatòria. D'una banda, el veterà Josep Maria Salrach va donar una visió de conjunt i noves perspectives d'anàlisi en relació a la senyoria al camp català medieval i, de l'altra, el jove Elvis Mallorquí, a través del seu estudi del Llibre Verd del Bisbat de Girona datat el 1362, va fer una aproximació al delme, un concepte bàsic per entendre les economies senyoriales de la Baixa Edat Mitjana. Nou comunicacions completen el volum. L'arqueòleg selvatà Joan Llinàs fa una aproximació a la crisi i a la transformació dels castells a la Baixa Edat Mitjana a partir de l'exemple del vescomtat de Cabrera i les senyories veïnes; l'arqueòleg medievalista Isidre Pastor centra el seu estudi en l'evolució arquitectònica del castell tarragoní de Rodonyà, i un equip del Museu de la Gabella d'Arbúcies estudia les senyories a l'entorn del castell de Montsoriu tot focalitzant l'anàlisi en la vall d'Arbúcies. Salvador Ferrando ens introdueix en el senyoriu valencià de Manises, i un equip de la Universitat de València ens parla de l'extens senyoriu d'Hug de Cardona al s.XV, i de com va viure la petita noblesa valenciana l'emergència de l'Estat. Carme Camps estudia la interessant particularitat de Flix com aljama de la ciutat de Barcelona, per les seves potencialitats en l'abastament de forment a la ciutat comtal. Xavier Marcó aporta l'anàlisi de la senyoria del delme de l'Almoïna del Pa de la Seu de Girona a Santa Cristina d'Aro al segle XV, i per aquest mateix segle Enric Subiñà tracta de la senyoria d'Argentona. Finalment, Carlos J. Galbán ens introdueix en una altra realitat territorial a partir del seu estudi del senyoriu

dels Moscoso i el sorgiment de la fortalesa d'Altamira a la localitat gallega de Brión.

Seria bo que futures edicions d'aquests seminaris seguissin la línia oberta en aquesta primera edició, que inclou estudis de territoris valencians i gallecs, i que de forma progressiva i aprofitant l'extraordinari potencial que ofereixen les connexions dinàstiques dels Cabrera amb els Cardona i els Medinaceli, s'ampliés l'origen territorial de les comunicacions presentades. Aquesta hauria de ser l'aspiració per fer d'Hostalric un referent per als estudis medievals més enllà de les nostres comarques i a nivell hispànic. Tanmateix amb els ponents del II Seminari lamentem no entreveure una voluntat explícita perquè això sigui així.

També seria bo sumar esforços juntament amb Besalú i Castelló d'Empúries, viles que pel seu passat comtal i per les iniciatives de recerca que han endegat en els darrers anys (vegeu per al cas de Besalú la publicació de la revista *Studium Medievale*, com a revista de cultura visual i cultura escrita, sota l'impuls dels Amics de Besalú i el seu comtat, i per a Castelló d'Empúries, la promoció dels estudis trobadorescos i una destacada aposta museística) poden convertir les terres de Girona en un dels pilars bàsics dels estudis medievals a la península.

En qualsevol cas enhorabona i endavant.

David Moré Aguirre

AA.VV.

El far. 150 anys del far de Calella.

Callella: Foto-film Calella, 2009, 216 p.

A l'entorn de l'efemèride dels 150 anys de la construcció i posada en funcionament del far de Calella, un dels fars més populars de la costa catalana, l'empresa Foto-Film Calella ha editat aquest llibre commemoratiu amb la finalitat que el far «gaudís d'un especial reconeixement».

Tal com indica Jesús Rodríguez Blanco, el far de Calella esdevé una realitat en una cruïlla històrica decisiva, la dècada dels anys 50 del segle XIX, en què la localitat va deixar de ser l'origen de molta emigració cap a Barcelona o Cuba i adquireix perspectives econòmiques més folgades, gràcies a la incorporació de nova tecnologia (telers rodons), la implantació de la telegrafia òptica i la construcció de la línia ferroviària, a banda de la construcció del mateix far.

David Moré, autor de diversos llibres i treballs sobre fars marítims, s'encarrega de resumir l'evolució de la professió de faroner i dels fars en aquests darrers 150 anys, període en què se situa el far de Calella. Si, d'una banda, la professió evoluciona des que és

incorporada al cos de funcionaris de l'Estat com a Cuerpo de Torreros de Faros fins a esdevenir, simplement, personal contractat de l'Ente de Puertos del Estado; de l'altra, també evoluciona el lloc de treball en tots els seus aspectes: tècnic i humà, sobretot. El canvi de l'oli vegetal a l'electricitat per a generar la llum del far il·lustra per si sol aquest canvi.

Un altre canvi important són els usos que actualment hom preveu anar donant als fars, a banda del servei marítim, usos que tenen molt a veure amb la formació cultural de la població per tal que conegui aquesta realitat i la seva història mitjançant la creació d'espais convertits en museus o mitjançant l'obertura de l'accés a l'enclavament dels fars, sovint situats en llocs estratègics amb vistes privilegiades.

A més de la llista de tots els faroners o tècnics que en un moment o altre han donat vida (i llum) al far, des de Buenaventura Pérez (1860) fins a Víctor Aguayo (2006), no hi podien faltar fotografies retrospectives i actuals del far de Calella i del seu entorn immediat, moltes de les quals són d'una bellesa extraordinària.

Tanmateix, el gruix més important de les pàgines d'aquest llibre el compon l'apartat *Fars del món*, que vindria a ser un homenatge de la resta de fars al de Calella. El lector hi trobarà una imatge de cadascun acompanyada d'una fitxa tècnica descriptiva amb les dades principals sobre les característiques tècniques (nom propi, número estatal, número internacional, latitud, altitud, abast en milles, període) i detalls relatius a la construcció (data, altura de la torre, altura del pla focal).

Joaquim Puigdemont Casamajó

Mariona SEGURANYES BOLAÑOS

80 anys de pintura a Llagostera (1892-1975).

Llagostera: Ajuntament, 2009, 170 p.

La memòria històrica no únicament consisteix a fer reviure funestos episodis de la nostra història recent amb major o menor intencionalitat política; de fet, aquests tan sols són una engruna enmig d'un pallar. Són precisament aquests palls, un dels elements més característics que durant segles han forjat el paisatge agrari de Llagostera i la resta de la plana selvatana, com podem veure en moltes de les pintures que recull el llibre.

Cal felicitar l'Ajuntament de Llagostera per l'encert d'haver promogut aquest tipus de treball i a Seguranyes, pel resultat de la seva recerca, que permet conèixer com, a banda de les representacions artístiques habituals dels paisatges garrotxins i dels de la Costa Brava, el rerepaís ha estat també font d'inspiració artística.

El treball parteix de l'Escola Menor de Belles Arts de Llagostera, una entitat fundada el 1892 a redós de la iniciativa que un any abans el diputat provincial Joaquim Vayreda havia promogut a la Diputació de

Girona. L'Escola va esdevenir baluard de la cultura a Llagostera durant dècades. El 1900 en fou nomenat director el pintor barceloní Rafael Mas Ripoll, que hi va deixar una llarga empremta durant gairebé mig segle. El seu successor, el llagosterenc Pere Mayol Borrell, va prosseguir la tasca, que continua renovada en l'actualitat amb una més que centenària tradició plàstica. El llibre, excel·lentment documentat i il·lustrat en la línia de l'extensa bibliografia de l'autora, ens endinsa en les relacions personals, les tècniques artístiques i l'impacte social de l'Escola.

Tant Rafael Mas com Pere Mayol hi tenen dos capítols dedicats, així com mossèn Josep Gelabert, una interessant figura poli-facètica, vinculada a l'Escola d'Olot i bon amic de mossèn Josep Soler de Morell Ysamat, beneficiat de Tossa, que cultivà la pintura en aquesta vila marinera contribuint a una ingent tasca de documentació d'elements naturals i patrimonials de gran interès. El veïnatge llagosterenc del litoral guixolenc i tossenc més immediat és també un aspecte que recull la publicació, de la mà especialment d'una altra figura clau, Emili Vilà Gorgoll. Aquest llagosterenc format inicialment a l'Escola de Belles Arts del seu municipi, de jove es traslladà a Barcelona i es va introduir en el món del cartellisme. El 1906 s'establí a París on s'endinsà ràpidament en els cercles artístics. La seva creació s'imbuirà ràpidament de l'*Art Nouveau*, i moltes de les seves obres s'inspiraran en els enyorats paisatges de la Costa Brava, en la difusió dels quals a la capital francesa serà precursor als anys vint, temps abans de la mítica arribada a Tossa d'intel·lectuals i artistes fugitius del nazisme, una presència de la qual va sorgir en aquest municipi la creació del primer museu d'art contemporani a Catalunya i arreu d'Espanya. L'anàlisi, doncs, de la figura d'Emili

Vilà resulta molt interessant per avançar en el temps la presència del paisatge de la Costa Brava a la capital cultural del món que llavors era París. I com a complement també s'esmenten diversos pintors de mitjan segle XX (Enric Marquès, Josep Mayol, Josep Calvet, Oleguer Junyent, Jaume Roca Delpech, etc.).

La inclusió, a la part final del llibre, de la relació del conjunt d'obres catalogades és també un encert que compila l'esforç realitzat i que contribueix a posar en valor un tipus d'ensenyament a voltes menystingut.

David Moré Aguirre

Pep SOLÀ

***La bastida dels somnis.*
*Vida i obra de Joan Vinyoli.***

Girona: CCG Edicions / Fundació Valvi
(Biblioteca Valvi, 16), 2010, 533 p.

En el terreny editorial vinculat a la Selva —encara que d'abast certament general— l'esdeveniment de l'any, crec que ho podem dir així, ha estat la publicació per part de Curbet Comunicació Gràfica i la Fundació Valvi de l'obra *La bastida dels somnis*, del colomenc Pep Solà, dedicada a l'estudi, com indica el subtítol, de la “vida i obra de Joan Vinyoli”. Basada en l'exploració interconnectada dels textos del poeta i de l'arxiu familiar, el treball ofereix per primer cop una trajectòria humana i vivencial que esdevé element clau per a la interpretació de l'obra vinyoliana, dels seus moments crucials, alts i baixos emocionals, lectures d'influència..., una aportació cabdal, que ha estat molt ben valorada pels

especialistes i pels crítics, en general, per allò que representa i per l'amenitat amb què és servida per Solà.

Apassionat lector de poesia, el matemàtic i professor de secundària Pep Solà descobrí fa anys les vinculacions estretes de la de Vinyoli amb els moments i paisatges viscuts pel poeta a Santa Coloma i a la Selva interior i ha dedicat nombrosos esforços —que encara persisteixen i donaran nous fruits— a la redescoberta del personatge i de la seva obra per part de l'entorn immediat que el veié passejar i meravellar-se i posteriorment l'oblidà massa; no sols redescoberta, sinó encara més: atenció, lectura, projecció i estudi.

Etales d'aquest procés foren la celebració l'octubre de 2004 de *1r Simposi Joan Vinyoli* a Santa Coloma i la publicació dos anys més tard del volum *I cremo tot en cant* (Barcelona, 2006), que en recollia els resultats. L'aparició el maig de 2001 de la magna edició a càrrec de Xavier Macià (Universitat de Lleida) de l'*Obra poètica completa* (Clàssics catalans, Ed. 62) n'havia estat, crec jo, condició necessària de tot plegat, ja que permeté contemplar de manera unitària la producció vinyoliana acompanyada de referències, pròlegs històrics (J. Teixidor, M. Martí i Pol) i notes explicatives i complementàries. La presentació d'aquell volum a Sta. Coloma fou promoguda tot seguit pel Centre d'Estudis Selvatans (26 de juny de 2001) i llevà fruits de coneixença i de col·laboració entre els principals responsables de les activitats subsegüents (Itinerari Vinyoli, web, simposi...); igualment el Centre formà part del consell científic del Simposi esmentat. En totes les iniciatives, però, l'entusiasme de Pep Solà i la seva perseverança han estat claus per al bon èxit. I ell estarà d'acord que, en el fons, la paraula de Vinyoli galvanitzà els esperits per a fer possible que tot plegat reeixís.

La contribució de Pep Solà té molts vessants i els especialistes en posaran de relleu diversos i variats aprofitaments. Refà la vida de Vinyoli amb minuciositat i detall, aporta o connecta informacions decisives per a reconstruir el context d'elaboració de molts dels seus textos, ofereix estructuradament les interpretacions que el propi autor s'autodonava o donava a amics i col·legues, en textos privats, sobre la seva producció i la seva actitud vital, algunes dels quals eren conegudes i havien estat publicades, d'altres no, ja que dormien en postals i cartes que només l'accés —que la família a facilitat— a la documentació personal del poeta ha permès de desenterrar i posar de manifest. Tot plegat integrat en un canemàs cronològic, però també interpretatiu (tots els capítols menys un van encapçalats per un vers o fragment de vers de Vinyoli, a banda de les dates). Acompanya també el treball un útil índex de noms, mentre que és en les notes de peu de pàgina —no en cap llistat unitari— que hom troba un cenyida bibliografia de consulta i les referències documentals.

Per ventura no és aquest el lloc més adequat per penetrar en les interioritats d'un treball complet i rigorós com aquest, més enllà de constatar-ne aquests trets i saludar-ne amb goig l'aparició, que devem a la tenacitat de Solà i al suport de la Fundació Valvi (que en féu objecte de la seva beca anual). El que sí que podem posar de relleu des de la perspectiva dels estudis locals és l'interès que té, també, el treball ara publicat per Solà de cara a una millor coneixença d'un context sòcio-cultural com és el dels anys 20 i 30 a la nostra ciutat i l'entramat de relacions entre les famílies de la colònia d'estiuejants i algunes de Sta. Coloma. Vinyoli, tot i la procedència familiar humil (pel fet de ser fill de vídua), a través el suport d'amistats, va poder compartir amb

famílies benestants que es podien permetre passar la temporada fora de Barcelona uns quants estius enlluernadors que varen ser estímulo i reservori permanent al llarg de la seva vida per a la seva producció poètica, que en el cas de Vinyoli és tant com dir de la seva vida sencera.

La narració de Solà, en aquest aspecte concret al qual ens referim, ens retorna no únicament un valor permanent de la nostra cultura no ben valorat, com és Joan Vinyoli, sinó també uns moments reculats de la vida de la ciutat que un dia formaran part —no és bo fer profecies, però aventurarem-nos-hi— d'una, diguem-ne, “història social de la literatura catalana”, que posi de relleu les condicions de possibilitat i les restriccions o empentes socials, familiars, econòmiques... de les obres dels nostres grans autors, i no tan grans. En determinats moments, crec que podem dir que una gran part de la nostra producció literària va tenir com a espurna inicial l'estiueig, la melangia de deixar el lloc d'estiueig, el record de tot el que s'hi vivia i com s'hi vivia, unes idealitzacions de la vida a pagès o a bosc, a les ciutats mitjanes o als pobles, llunyanes de la realitat sovint molt dura de les famílies i les activitats quotidianes en aquell context, però altament poderoses i operants. Amb inusitada força en el cas de Vinyoli, que les connecta amb les seves inquietuds personals més fondes. Solà ens ha regalat ara que les alades paraules del poeta retrobin arrels i carn.

Narcís Figueras Capdevila

Xavier SOLÀ

El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna (segles XVI-XVIII): religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)

2 vols. Barcelona: Fundació Noguera, 2010, 799 p. [Estudis, 53]

El dia 18 de setembre de 2010 tenia lloc a Can Boles, a l'edifici que antigament havia estat Palau abacial i a la sala on molt probablement se celebraven les reunions capitulars dels monjos, la presentació d'una obra que haurà de ser considerada com una nova fita en l'estudi de l'antic monestir amerenc. Una fita que ellaça amb dues altres de ben importants: el diplomata del monestir elaborat pel Dr. Esteve Pruença en la seva tesi doctoral (1966), editat i ampliat a cura de Mn. Josep M. Marquès i Planagumà (1995), i la història d'Amer de Mn. Jaume Marquès i Casanovas (1971).

Si aquests treballs han estat considerats fins ara fonamentals per a la història d'Amer, especialment pel que fa al monestir, l'estudi del Dr. Xavier Solà i Colomer, home de formació interdisciplinària i amb una gran capacitat

de treball, constitueix un edifici magnífic, una construcció que amb el temps s'haurà de retocar tan sols i completar en alguns aspectes, cosa per altra banda lògica, atesa l'extensió cronològica que abasta la present obra.

Pel que fa a l'interès per la temàtica, més enllà dels aspectes personals (com ara haver cursat el batxillerat a l'Institut d'Amer), podríem dir que en Solà s'ha esdevingut allò que els llatins expressaven amb el conegut proverbi: *Audaces fortuna iuvat*. Així, en plena recerca doctoral sobre les visites pastorals dels bisbes de Vic i Girona per les terres del Collsacabra, a cavall dels dos bisbats, l'autor topà una vegada i una altra amb un fet que li cridà l'atenció: les dificultats dels bisbes per entrar al monestir d'Amer. El doctorand es preguntà per l'Arxiu del monestir amb l'esperança de trobar una explicació a aquesta negativa que, fins a cert punt, resultava insòlita.

Les indagacions donaren el seu fruit: l'arxiu monacal es troba en molt bon estat de conservació, si bé també és cert que, a causa de les vicissituds històriques, es troba sumament dispers entre l'Arxiu Històric de Girona, l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Episcopal de Vic i, fins i tot, l'Arxiu del Monestir de Santa Maria de Montserrat, sense obviar altres institucions que també conserven llegats del monestir, puntuals o anecdòtics, segons el cas (Biblioteca de Catalunya, Arxiu Comarcal de la Selva, Biblioteca Museu Víctor Balaguer, etc.). Aquesta dispersió, contrària a l'actual principi de provenença arxivística, revela també, atesa la importància d'aquests arxius, un aspecte decisiu per a aquesta obra: la gran quantitat de documentació disponible, encara avui, relacionada amb el monestir amerenc.

El fet té una importància capdal. D'una banda, i això és anecdòtic, afecta la llargada del present treball (2 volums, 800 pàgines en total), però de l'altra, cosa menys anecdòtica, aporta moltíssima informació nova. I encara més, revela que l'estudi del monestir va més

enllà de l'àmbit estrictament local o nacional i es presenta com una realitat plenament europea, cosa que vol dir en contacte amb les principals urbs de l'època (Roma, París, Madrid, Barcelona), on es prenen decisions que tard o d'hora repercutiren a la vila. Fent una ullada a l'índex de l'obra hom ja pren consciència del que diem: els dos grans eixos, *L'espai i els homes: dominis, propietats i monjos* i *El temps: entre les reformes i les desamortitzacions (1592-1835)*, inclouen molts altres temes o estudis sobre temàtiques concretes: domini territorial i jurisdiccional, jurisdiccions eclesiàstiques, elements patrimonials, govern municipal, infraestructures, població i poblament, les reformes del segle XVI, les crisis del segle XVII, el segle XVIII: de la Guerra de Successió a l'esplendor i la magnificència cultural del monestir, la fi de l'Antic Règim.

La preocupació del Dr. Solà ha estat relacionar i donar coherència a aquest vast conjunt de documents que conté informació «absolutament espectacular i extraordinària en tots els sentits», ja que ha permès observar la realitat estudiada des de molts punts de vista: laic, religiós, episcopal, notarial, etc. Alhora, però, també ha fet prendre consciència de tots aquells aspectes que, malgrat la present obra, resten encara per estudiar, com són la demografia, l'estudi de la vila nova d'Amer, el desenvolupament urbanístic, el mercat, l'èxode dels abats que deixen en mans d'administradors el monestir, els remences, la propietat pagesa i la producció industrial, l'ús i aprofitament de l'aigua...

Tot i així, la llista de temes tractats, com hem dit, tampoc no queda curta. En els dos volums Solà fa referència als precedents medievals, parla de la parròquia d'Amer dedicada a Sant Miquel (més popular que el monestir, que era més elitista), tracta de les imatges i la iconografia de l'església benedictina, de les capelles i ermites sufragànies, del govern municipal de la vila d'Amer, de la creació de l'hospital

de pobres format a redós de la parròquia de Sant Miquel, de les infraestructures (sistema de regadius, etc.), de la població, dels monjos i dels novicis del monestir, de l'annexió del monestir de Roses en 1592, dels principals fets del segle XVII (Guerra dels Segadors...), de les principals llegendes (Carlemany...). Destaca, efectivament, el capítol dedicat al clos monacal i els seus elements patrimonials: el claustre, l'església, la sala capitular, el celler, el refetor, la cuina, el palau de l'Abat, les cases dels monjos, la infermeria i el cementiri. Així, es fa del tot evident la presència dels diferents estils al monestir, des del romànic fins al neoclàssic, passant pel gòtic, el renaixement i el barroc, gràcies, en part, a la sensibilitat dels abats envers les arts. D'aquesta manera, es basteix una evolució ascendent des de l'ensulsiada dels terratrèmols del XV, que és superada amb la renovació inicial del XVI i la magnificència dels segles XVII i XVIII, amb la posterior decadència i extinció en el XIX.

Completen l'estudi una mostra de quaranta-vuit documents datats d'entre 1599 i 1831, la majoria en català; divuit pàgines de bibliografia, inclosos alguns articles de la present publicació, i dos índexs, toponímic i onomàstic, que faciliten enormement la recerca en una obra extensa com és aquesta.

L'estudi revela, en definitiva, un monestir poderós, gens menyspreable; una abadia que constituïa una estructura administrativa i controladora; en definitiva, un patrimoni per reivindicar. La present obra esdevé una peça bàsica i de consulta obligada per a qualsevol estudi relacionat amb la vila d'Amer, alhora que genera l'impuls i l'interès científic que ha de permetre anar més enllà. L'autor mateix és ben conscient que s'obren noves vies d'investigació que potser tractades per un bon equip, tal vegada dirigit pel mateix Solà, aportarien encara més dades i nova llum sobre el monestir i la vila d'Amer.

Joaquim Puigdemont Casamajó

BIBLIOGRAFIA SELVATANA

- «Jornades sobre la Guerra Civil». *El Rec Clar*, 50 (estiu 2010), p. 19. [Sobre la Jornada d'Entitats de Cultura i Patrimoni celebrada a Vidreres]
- AA. DD. *Els Jardins de Santa Clotilde*. Lloret de Mar: Ajuntament de Lloret de Mar, 2010, 135 p.
- AA. DD. *II Jornada Tècnica «El patrimoni fotogràfic de les comarques gironines»*. La gestió de les imatges en els ens locals. 30 de setembre de 2010. Girona: Diputació de Girona – INSPA, Centre de la Imatge, 2010, 40 p.
- ADROBAU, Eduard. «Connectivitat al pla de la Selva». *El Rec Clar*, 50 (estiu 2010), p. 52-54.
- AINAUD DE LASARTE, Josep Maria. *Tossa. Paradís retrobat*. Barcelona - Tossa de Mar: Edicions Mar Menuda, 2009, 45 p.
- ALBESA, Carles. «Mosqueroles, 9 de juliol de 1932. La colla del Colón visita la masia Mariona». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 57-68.
- ALVARADO COSTA, Joaquim. *El negoci del suro a la comarca de la Selva. Del segle XVIII a mitjan segle XX*. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2009, 165 p.
- AMAT, Fèlix. «Les serps del Montseny». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 295-322.
- ASTIER I TURRÓ, Lluís. «L'obiettivo: Vidreres». *El Rec Clar*, 50 (estiu 2010), p. 4-6.
- AUGÉ, A. «La muralla medieval i moderna de Blanes (la Selva): darreres troballes». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 413-416.
- AUGÉ, A. «Seguiment i excavació a la plaça del Castell de Llagostera i entorns». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 691-694.
- AUGÉ, A. i MALLORQUÍ, D. «Adequació del jaciment de la Torre dels Moros i del seu entorn (Llagostera, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 779-783.
- AUGÉ, A.; CODINA, D. i SÁNCHEZ, M. «Can Gelats (Aiguaviva, Gironès): del Neolític a la Tardoantiguitat». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 65-67.
- BACA I VIVES, Juli. «Retalls d'història de la fàbrica SAFA (1949-1958). La visió personal d'un analista químic». *Blanda*, 12 (2009), p. 8-23.
- BADOSA, Cristina. «La poesia de Joan Vinyoli, dels llunys al botó de la roda». *Revista de Girona*, 257 (novembre- desembre 2009), p. 100-104.
- BALTRONS I RIBAS, Joan. «Dades i notes sobre un llinatge arrelat a Blanes: els Baltrons». *Blanda*, 12 (2009), p. 24-41.

- BARNOSELL, Genís (coord). *La Guerra del Francès 1808-1814 a les comarques gironines*. Girona: Diputació de Girona – Patronat Francesc Eiximenis, 2010, 230 p.
- BOADA JUNCÀ, Martí; ESTANY I FERRER, Gemma; RODOREDA, Geòrgia. *La Batllòria i la Tordera. Una història inseparable*. Sant Celoni: Ajuntament, 2010, 380 p.
- BOFILL, Eugènia. «Carlota Bofill i Mates (1887-1977)». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p.233-250.
- BORRELL SABATER, Miquel. *Massaneda*. Santa Coloma de Farners: Família Massaneda, 2009, 231 p.
- BOTA-GIBERT, Joan Josep. «La llengua del primer franquisme, 1941». *Blanda*, 12 (2009), p. 42-49.
- BOU I ILLA, Joan; VELLVEHÍ I ALTIMIRA, Jaume. *Del romànic al gòtic. El monestir de Santa Maria de Roca Rossa. Tordera - El Maresme*. Tordera: Grup d'Història del Casal de Mataró, 2010, 142 p.
- BRUGUERA LIGERO, Fèlix. «Osor ara fa... 300 anys: 1709, 200 anys: 1809, 100 anys: 1909, 50 anys: 1959.». *Festa del Terç d'Osor*, (2009), p. 56-59.
- BRUGUERA LIGERO, Fèlix. *Recull de noms d'Osor*. [Edició a cura de Modest Prats i de Joan Anton Rabella]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2010, 1.116 p.
- BRUJATS, Paula. «Rosa Clapés. "La Guerra vista per una nena"». *Aquae*, 30 (juliol 2010), p. 30-33.
- BUXEDA MAJORAL, Gerard. «Apunts sobre L'Abans. Arxiu fotogràfic de Santa Coloma de Farners». *Programa de la Festa Major de Santa Coloma de Farners*, 2010, p. 9-56.
- BUXEDA MAJORAL, Gerard. «La Setmana Tràgica a Santa Coloma de Farners». *Ressò*, 366 (desembre 2009), p. 22-23.
- CAMPENY, Gerard [ed.]; GÓMEZ DE SOLER, Bruno [ed.]. *El Camp dels Ninots: rastres de l'evolució*. Caldes de Malavella: Ajuntament : Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social, 2010, 199 p.
- CAÑAS, Fina. «Una blanenca nascuda a Extremadura». *Blanda*, 12 (2009), p. 122-132.
- CANYET I CASTELLÓ, Josep; LLINÀS POL, Joan. «Cinquena campanya d'excavacions al castell de Sant Iscle: L'habitació 14, el sector sud i el cos oest». *El Rec Clar*, 48 (hivern 2010), p. 4-8.
- CARBONELL I GONZÀLEZ, Carles. *Ep jove! Històries d'El Puntet*. Lloret de Mar: Ajuntament – El Puntet, 2010, 167 p.
- CARRERAS I BARNÉS, Joaquim. «Arxius i documents a la comarca de la Selva». *Sesmond*, 9 (febrer 2010), p. 1-2.
- CARRERES I PÉRA, Joan (estudis i edició). *Jacint Verdaguer. Caritat*. Barcelona: Claret, 2010, p. 118 p.

- CASADEMONT I COMAS, Emili; FIGUEREDA, Pere; FONTBERNAT I VERDAGUER, Esteve. *Estètica de la sardana*. Anglès: Ajuntament d'Anglès, 2010, [42] p.
- COLOMEDA, N.; FUERTES, M. i MERINO, J. «Darreres campanyes d'excavació al poblat ibèric del Puig del Castell (Cassà de la Selva, Gironès). Anys 2008 i 2009». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 195-198.
- COORDINADORA DE CENTRES D'ESTUDIS DE PARLA CATALANA. «Entrevista a Miquel Sitjar i Serra». *Frontissa*, 18 (desembre 2009), p. 12-13.
- CORREDOR, Lluís. «La farmàcia de Sils». *Quadern de Sils*, 67 (març 2010), p. 9.
- COSTA FERNÀNDEZ, Lluís. *L'escola de Vallcanera*. Sils: Ajuntament, 2010, 8 p.
- COSTA GATIUS, Teia; MONTURIOL SANÉS, Antoni. *La màgia a la Costa Brava. Cartells de la col·lecció d'en Xevi*. Santa Cristina d'Aro: Ajuntament de Santa Cristina d'Aro, 2010, 129 p.
- DABAN MASSANA, Joaquim. «El fons documental de la família Martínez-Passapera». *Sesmond*, 9 (febrer 2010), p. 12- 16.
- DEHESA, R. «Resultats dels sondejos realitzats a la capella de Sant Benet del monestir de Santa Maria d'Amer (Amer, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 655-657.
- DILMÉ BURJATS, Ricard. «Llegendes d'en Serrallonga». *28a Festa de la Ratafia*, (2009), p. 19-39.
- DOMÈNECH MONER, Joan. «Potenciació del patrimoni». *Revista de Girona*, 262 (setembre – octubre 2010), p. 9. [A propòsit de l'edició d'un tríptic sobre ermites a l'Arxiprestat Ter-Brugent]
- DOMÈNECH MONER, Joan. «El testament de Jaume Ferrer de Blanes». *Els Apunts de l'Arxiu Històric de Girona*, 10 (novembre 2009), p. 1-3.
- DORCA COSTA, Jordi. «Els professionals de la cultura». *Revista de Girona*, 259 (març-abril 2010), p. 22-30.
- ESCALONA, Josep M. «L'orgue de Santa Coloma de Farners: cent anys fent música». *Programa de la Festa Major de Santa Coloma de Farners*, 2010, p. 57-59.
- ESTANY I FERRER, Gemma. *La Batllòria i la Tordera: una història inseparable*. Sant Celoni : Ajuntament de Sant Celoni, 2010, 380 p.
- FELIU, Jaume; MARTÍ, Carolina; ROCA, Anna; VALDUNCIEL, Juli. «Una eina innovadora per a la informació i la divulgació geogràfica: l'"Atles comarcal de Catalunya" en format digital». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 55 (2009), p. 117-128.
- FERNÀNDEZ I CALLÍS, Quim. «Josep M. Bohigas, l'escultor oblidat. Músic, banyolí i sobretot escultor». *Revista de Girona*, 258 (gener-febrer 2010), p. 52-54.

- FERNÁNDEZ, Isaac; LORENZO, Cecília. «D'Arbúcies al castell de Montsoriu. El castell de Montsoriu». *Rutes del Patrimoni Arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*, (2009), p. 14-17.
- FERNÁNDEZ, Isaac; LORENZO, Cecília. «Del Brull al turó del Montgròs. Fortificació ibèrica del turó de Montgròs». *Rutes del Patrimoni Arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*, (2009), p. 18-21.
- FERNÁNDEZ, Isaac; LORENZO, Cecília. «Mirador del Maresme. La vall de Sant Pere de Riu». *Rutes del Patrimoni Arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*, (2009), p. 38-41.
- FERNÁNDEZ, Isaac; LORENZO, Cecília. «Pedres mil·lenàries. Dolmen de Ca l'Arenes». *Rutes del Patrimoni Arquitectònic. Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona*, (2009), p. 42-45.
- FERNÁNDEZ-XESTA Y VÁZQUEZ, Ernesto. «Nacimiento de unas armas heráldicas catalanas: el caso del escudo del linaje de Cabrera». *Paratge*, 22 (2009), p. 227-234.
- FIGUERAS CAPDEVILA, Narcís. «Destrucció i reconstrucció de l'església de Vallcanera (1936-1941) a través de la memòria oral i en el relat del rector Mn. Miquel Llagostera». *Quadern de Sils*, 69 (setembre 2010), p. 20-22.
- FIGUERAS CAPDEVILA, Narcís. «La rehabilitació del 'Església de Sils (1939-1953), obra de Mn. Josep Clos i de la gent de Sils (2)». *Quadern de Sils*, 66 (desembre 2009), p. 22-25.
- FIGUEREDA, Pere; LANAÓ, Pau; RAMS RIERA, Emili. *L'Anglès de Remedios Varo*. Anglès: Ajuntament d'Anglès, 2009, 166 p.
- FLAMA INFO. «180 anys de les monges de Sant Josep». *Recull*, 1993 (desembre 2009), p. 28.
- FOLCH, C. i GIBERT, J. «El jaciment d'època medieval i moderna de Can Gorgals Vell (Santa Coloma de Farners, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 393-397.
- FONT I VALENTÍ, Gemma; LLORENS I RAMS, Josep M.; MATEU I GASQUET, Joaquim; PUJADAS I MITJÀ, Sandra. «Les senyories a l'entorn del castell de Montsoriu. El cas de la vall d'Arbúcies». Dins: *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*. Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric, 2009, p. 72-86.
- FONT, G. «Intervenció arqueològica preventiva a la Torre de Montfort. Riells i Viabrea-Arbúcies (la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 571-575.
- FONT, G.; LLORENS, J.M.; MATEU, J.; PUJADAS, S.; TURA, J. «Excavacions arqueològiques al castell de Montsoriu (Arbúcies-Sant Feliu de Buixalleu, la Selva). Campanyes 2008-2009». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 581-588.

- FREIXAS, Lluís. «Biografia per a dos francitradors». *Revista de Girona*, 262, (setembre-octubre 2010), p. 46-49. [Ressenya del llibre de Pep Solà sobre Joan Vinyoli]
- FREIXENET, Ramon; SANTACATALINA, Carme. «1978, un any amb “Els quatre corders de Blanes”». *Blanda*, 12 (2009), p. 76-95.
- FRIGOLA, J. «Prospecció i excavació arqueològica al centre d'autotransformació de l'AVE de Vilobí d'Onyar (Vilobí d'Onyar, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 559-561.
- FRIGOLA, J. i RONCERO, A. «El jaciment ibèric i medieval de Can Castells (Vidreres, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 125-128.
- FUERTES I AVELLANEDA, Maribel; LLINÀS POL, Joan. «Els ponts del camí ral a Vallcanera». *Quadern de Sils*, 66 (desembre 2009), p. 28-31.
- FUERTES, M. i LLINÀS, J. «Intervencions arqueològiques a quatre ponts de l'antic camí ral Barcelona-França al seu pas per Vallcanera (Sils, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 607-610.
- GIL I TORT, Rosa M. «Jardins i parcs públics». *Revista de Girona*, 262 (setembre – octubre 2010), p. 76-87.
- GODAY CUIXART, Sebastià. «Jesús Carles de Vilallonga, l'artista que fixa les cares ocultes de la realitat». *Revista de Girona*, 258 (gener-febrer 2010), p. 118-121.
- GONZÁLEZ-AGÁPITO, Jaume. *Els mestres de la República. Algunes referències de Malgrat*. Malgrat de Mar: Ajuntament - Servei d'Arxiu Municipal, 2009, 68 p.
- GORDI SERRAT, Jordi. *L'evolució del paisatge forestal a les terres gironines a la segona meitat del segle XX*. Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines - Centre de Recerca d'Història Rural, 2009, 265 p.
- GUTIÉRREZ, Salvador. «El meu pregó de la “Feria de Ardales 2009”». *Blanda*, 12 (2009), p. 114-121.
- HUGUET, Jesús. *Francesc Eiximenis*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2009, 16 p.
- ILLA, Joan. «Els límits de la diòcesi de Girona en el Montseny i les Guílleries». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 135-144.
- JANUS, S.L. «Intervencions arqueològiques a la Línia d'Alta Velocitat, trams Riudellots de la Selva (la Selva) - Figueres (Alt Empordà)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 753-759.
- JOLY, D. «Intervenció al jaciment arqueològic de Can Cuca dins les obres de construcció del tercer i quart carril per calçada entre Maçanet -nou enllaç Vilademuls - la Jonquera a l'autopista AP-7». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 123.

- LARA, Sergi. *Camins de ronda: la travessa de la Costa Brava*. Menorca: Triangle Postals, 2010, 223 p.
- LLINÀS POL, Joan. «Crisi i transformació dels castells a la baixa edat mitjana. L'exemple del Vescomtat de Cabrera i les senyories veïnes». *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*. Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric, 2009, p. 45-59.
- LLINÀS POL, JOAN; MERINO SERRA, JORDI. *La vall de Querós: primeres tasques de la recuperació de la memòria històrica d'un poble cobert per l'aigua*. [s. l.] : [e. a], 2010, 107 p.
- LLINÀS, J. «El camp de sitges ibèric de la Carretera d'Aiguaviva (Vilobí d'Onyar-Riudellots de la Selva, la Selva). Excavació de l'any 2009». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 133-136.
- LLINÀS, J. «Noves dades sobre el recinte emmurallat de Llagostera (Gironès). L'excavació arqueològica de Can Caciques». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 425-429.
- LLINÀS, J. i CANYET, J. «Les campanyes d'excavació dels anys 2008 i 2009 al castell de Sant Iscle (Vidreres, la Selva)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 441-449.
- LLINÀS, J.; MAYMÍ, J. i MERINO, J. «La vall de Querós. El patrimoni etnològic d'un nucli poblacional cobert per l'aigua». *Revista d'etnologia de Catalunya*, 35, 2010, p. 221-225.
- LLINÀS, J.; MERINO, J. i SÁNCHEZ, M. «El pont d'en Rubau (Aiguaviva, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 719-720.
- MACIÀ ALDRICH, Carlos. «Joan Passapera (pare) i Joan Passapera (fill), exemple de l'esperit emprenedor dels lloretencs». *Sesmond*, 9 (febrer 2010), p. 21-22.
- MALLORQUÍ GARCIA, Elvis. «Dîme et féodalité en Catalogne: le diocèse de Gérone et le Livre vert (1362-1371)». *La dîme dans l'Europe médiévale et moderne*, (2010), p. 127-272.
- MALLORQUÍ GARCIA, Elvis. «La cellera de Vidreres». *El Rec Clar*, 49 (Primavera 2010), p. 4-11.
- MALLORQUÍ GARCIA, Elvis. «El delme en les economies senyoriales de la baixa edat mitjana. El Bisbat de Girona a través del Llibre verd (1362)». *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*. Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric, 2009, p. 23-44.
- MALUQUER, Joaquim. «L'Univers Patxot a la masia Mariona de Mosqueroles». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 35-56.
- MALUQUER, Joaquim. «Reconeixement i homenatge a Rafael Patxot i Jubert». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 25-34.

- MANENT, Albert; CERVERA, Joan. *Els noms populars de núvols, boires i vents de la comarca de la Selva*. Santa Coloma de Farners: Centre d'Estudis Selvatans, 2010, 79 p.
- MARCÓ I MASFERRER, Xavier. «La senyoria del delme de l'almoina del pa de la seu de Girona a Santa Cristina d'Aro al segle XV». *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*, Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric, 2009, p. 118-131.
- MARTÍ YLLA, Xavier. «Veïnats industrials: el passat amb mirada d'avui. La pervivència de la tradició industrial del país dins les noves realitats urbanes». *L'Avenç*, 355 (març 2010), p. 16-17.
- MARTÍ, Xavier. «Protecció i desenvolupament en la reserva de la biosfera del Montseny». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 361-372.
- MARTÍN ROIG, Gabriel. «Els Illas. Una nissaga d'escultors blanencs del segle XVIII». *Blanda*, 12 (2009), p. 50-61.
- MARTÍNEZ GIRALT, Alejandro. *L'expansió medieval de Blanes sota el domini dels vescomtes de Cabrera (segles XIII-XV)*. Blanes: Ajuntament, 2010, 34 p.
- MARTÍNEZ GIRALT, Alejandro; PUIG I AMAT, Neus; VIADER I CROUS, Montserrat. *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*. Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric, 2009, 160 p.
- MASSONS, Josep Maria. *Història de la Vila de Malgrat de Mar*. Malgrat de Mar: Ajuntament, 2010, 542 p.
- MASSOT I MUNTANER, Josep. «La Masia Mariona: «univers Patxot» i seu del Parc Natural del Montseny». *Serra d'Or*, 603 (març 2010), p. 16-19.
- MERINO, J. i MOIX, E. «Intervenció al carrer Avellaners (Fornells de la Selva, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 703-705.
- MOIX, E. i SÁNCHEZ, M. «Excavació del jaciment del Neolític Mig de Camps de Mas Figueres (Aiguaviva, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 43-44.
- MORÉ AGUIRRE, David. «Apunts històrics del Museu Municipal de Tossa». *Festa Major d'Estiu*, (2010), p. 6-12.
- MORÉ AGUIRRE, David; RODRÍGUEZ BLANCO, J. *El far. 150 anys del far de Calella*. Calella: Foto-film Calella, 2009, 210 p.
- MOULIER, Pierre. *Sur les pas de Géraud d'Aurillac en Frances et en Espagne. Histoire, culte et iconographie*. Saint Flour: Éditions Cantal Patrimoine, 2010, 208 p.
- MUNDET I DE POL, Joaquim. *Toponímia dels veïnats de Cassà de la Selva: Sangosta (2)*. Cassà de la Selva: Ajuntament, 2009, p.
- MUÑOZ I LLORET, Josep [ed.]. *Àlbum Jaume Vicens i Vives: 1910-1960*. [Madrid: Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, SECC ; Barcelona: Vicens Vives, 2010], 223 p.

- NAVARRO I SASTRE, Natàlia [dir.]. *Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines*. Girona: Diputació de Girona – INSPA, Centre de la Imatge, 2010, 120 p.
- OLIVERAS, Marc. «Millàs i Vallicrosa, entre la Torà i l'Alcorà». *Revista de Girona*, 259 (març-abril 2010), p. 44-47.
- OLLER, Oriol. «L'arribada del jazz a Catalunya. Xarlestonitis, síncope i altres afeccions dels anys 20». *L'Avenç*, 351 (novembre 2009), p. 36-42.
- PADERN, Josep Maria. «El pare J. M. Riubrogent. Un home polifacètic». *Recull*, 1999 (juny 2010), p. 20-21.
- PALAHÍ GRIMAL, Lluís. *Felix Turissa: la vil·la romana dels Ametllers i el seu fundus (Tossa de Mar, la Selva)*. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010, p. (Documenta; 12)
- PALAHÍ, L. i COSTA, A. «La vil·la romana de Vilablareix». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 219-227.
- PALOU I MIQUEL, Hug. «En el centenari del naixement de Josep M. Pons i Guri: advocat, historiador del dret i arxiver». *Revista de Catalunya*, 257 (gener 2010), p. 3-7.
- PANAREDA, Josep; MASNOU, Josep; BOCCIO, Maravillas. «La distribució de les plantes rupícoles al Parc Natural del Montseny». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 329-344.
- PASTELLS, Jaume. «El desenvolupament de la Festa Major al llarg del temps». *Quadern de Sils*, 69 (setembre 2010), p. 28-30.
- PASTELLS, Jaume. «El Nadal de fa molts anys». *Quadern de Sils*, 66 (desembre 2009), p. 16-17.
- PASTELLS, Jaume. «L'any 1956, l'any de la fred». *Quadern de Sils*, 67 (març 2010), p. 16-17.
- PEYTAVÍ DEIXONA, Joan. «Algunes reflexions sobre el català septentrional o rossellonès en un final d'etapa dialectal». *Llengua i Literatura*, 20 (2009), p. 193-207.
- PIÉ, Gerard; VILAR, Lluís. «Noves aportacions a la flora vascular del Montseny». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 355-360.
- PINYOL LLÉSERÀ, Eva. *L'humanista Dr. Ignasi Melé Farré (1859-1928)*. Tossa de Mar: Ajuntament, 2010, 15 p.
- PLADEVALL, Antoni. «Fra Ramon de Vilademany i roger de Vilademany. Dos nobels afincats al Montseny». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 145-154.
- PLANA, Martí. *Martí Plana. Records i vivències*. Arbúcies: Martí Plana, 2010, 94 p.
- PLANELLAS, Marta. «El bèlita a Tossa». *Gavarres*, 17 (primavera-estiu 2010), p. 49.
- PLANELLAS, Marta. «El revolt de la mort». *Gavarres*, 16 (tardor-hivern 2009), p. 82-83.

- PLANELLAS, Marta. «Llaunes de sardines reciclades». *Gavarres*, 17 (primavera-estiu 2010), p. 48-49.
- PORTALS I MARTÍ, Joan. «Les ordinacions per al govern de la vila de Sant Celoni de 1370». *Monografies del Montseny*. Montseny: Associació d'Amics del Montseny, 2009, p. 95-117.
- POYATOS I JORDÀ, Joan M. «Genealogía dels Palou de Montfullà i Bescanó». *Paratge*, 22 (2009), p. 53.
- PUIGDEMONT I OLIVERAS, Josep. *Grup Esquelles. Apunt històric, 1969-2009*. Amer: Grup Excursionista Amerenc Esquelles, 2010, 168 p.
- PUIGDEMONT, Joaquim. «L'expatriació colomenca de 1809 a les fonts consultables per Internet (1a part)». *Ressò*, 366 (desembre 2009), p. 58-59.
- PUIGDEMONT, Joaquim. «L'expatriació colomenca de 1809 a les fonts consultables per Internet (2a part)». *Ressò*, 367 (febrer 2010), p. 46-47.
- PUIGVERT SOLÀ, Joaquim Maria. «Els professionals de la salut en el món rural català: una mirada històrica». *Plecs d'Història Local*, 137 (abril 2010), p. 1.
- PUIGVERT SOLÀ, Joaquim Maria. «La Universitat i els centres d'estudis». *Mestall*, 27 (juny 2010), p. 2.
- PUIGVERT SOLÀ, Joaquim Maria. «Veterinaris i salut pública en el món rural». *Plecs d'Història Local*, 137 (abril 2010), p. 8-10.
- PUIGVERT, Josep M. «Les fonts i els passeigs dels estiuejants». *Revista de Girona*, 262 (setembre – octubre 2010), p. 100-103.
- PUJOL I COLL, Josep. «Més enllà de Santa Clotilde. Els altres jardins de Rubió i Todorí a les comarques gironines». *Revista de Girona*, 262 (setembre – octubre 2010), p. 88-93.
- PUNSET, Eduard; VIVERN, Dani. «I els besavis, d'on eren? Apunts per a genealogistes gironins». *Revista de Girona*, 258 (gener-febrer 2010), p. 38-40.
- PUNTÍ I BRUN, Mònica. «Descobrim Pere Madf i Rusiñol». *Quadern de Sils*, 69 (setembre 2010), p. 24-25.
- QUILES, Margarida; ROVIRA, Pere. «Les restauracions de la imatge de la Mare de Déu del Vilar». *Recull*, 1999 (juny 2010), p. 26-27.
- RAMS I RIERA, Emili. «El cooperativisme a Anglès (2a part)». Dins: *Gales d'Anglès: Ajuntament*, 2010, p. 27-46.
- REYNER, Roser. «Camp d'aviació de pas a Vidreres». *El Rec Clar*, 47 (tardor 2009), p. 4-6.
- ROGER DELGADO, Aitor. «80 anys dels pastorets de Pere Puig». *Recull*, 1993 (desembre 2009), p. 16.
- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (1)». *Recull*, 1996 (Març 2010), p. 29.

- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (II)». *Recull*, 1997 (abril 2010), p. 18-19.
- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (III). Carrer de la Muralla». *Recull*, 1998 (maig 2010), p. 10.
- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (IV)». *Recull*, 1999 (juny 2010), p. 10-11.
- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (V)». *Recull*, 2000 (juliol 2010), p. 8.
- ROGER DELGADO, Aitor. «El passeig de Mar de Blanes i la seva gent (VI)». *Recull*, 2001 (agost 2010), p. 10-11.
- ROGER DELGADO, Aitor. «Vicenç Coma i Soley a través de les seves fotografies». *Blanda*, 12 (2009), p. 134-150.
- ROTLLANT, Jordi. «El Mas Moragues: un recorregut per la història». *Ressò*, 374 (octubre 2010), p. 36.
- RUAIX BOADA, Jaume. *Tossa, el cor de la Costa Brava. Records d'un traginer, per memòria dels qui estimen Tossa*. Tossa de Mar: e. a., 2010, 10 p.
- RUSCALLEDA GALLART, Sebastià. *Francesc Camprodon i Safont. Autor de "Marina", l'òpera de Lloret*. Lloret de Mar: Club Marina Cassinet, 2009, 186 p.
- SAGRERA PERPIÑÀ, Maria Àngela. «Guillermo Narberhaus Flamm i Blanes». *Blanda*, 12 (2009), p. 62-75.
- SALRACH, Josep M. «La senyoria al camp català medieval: visió de conjunt i noves perspectives». *Les senyories a la Catalunya baixmedieval (s. XIII-XV). Actes del I Seminari d'Estudis Medievals d'Hostalric (13-14 de novembre de 2008, Hostalric)*. Hostalric: Ajuntament – Arxiu Històric (2009), p. 9-22.
- SOLÀ I COLOMER, Josep. *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. 2 vols. Barcelona: Fundació Noguera, 2010, 799 p.
- SOLÀ, Josep. ««I must do something of my poverty». Joan Vinyoli durant la Guerra Civil». *L'Avenç*, 353 (gener 2010), p. 40-48.
- SOLÀ, Josep. «El poeta que s'allunyà del bosc, cridat per una veu de mar fonda». *Revista de Girona*, 257 (novembre- desembre 2009), p. 82-99.
- SOLIGUER I MAS, Jordi. *Clau de Volta*. Lloret de Mar: Club Marina Cassinet, 2010, 209 p.
- SURÍS, Joan S. «El Palau dels Vescomtes de Cabrera». *Recull*, 2001 (agost 2010), p. 12-14.
- TEIXIDOR I PALAU, Ricard. «El Surós de Castanyet, un mas amb nou segles d'existència (1a part)». *Ressò*, 366 (desembre 2009), p. 54-56.

- TEIXIDOR I PALAU, Ricard. «El Surós de Castanyet, un mas amb nou segles d'existència (2a part)». *Ressò*, 367 (febrer 2010), p. 42-43.
- TEIXIDOR I PALAU, Ricard. «La carretera vella de Girona a Santa Coloma». *Ressò*, 369 (abril 2010), p. 53-55.
- TEIXIDOR, Anna. «El paper esgrogueït reviu a la pantalla. La digitalització de la premsa històrica». *Revista de Girona*, 258 (gener-febrer 2010), p. 78-81.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Els ajuntaments franquistes. La pàgina en negre de la nostra història (1)». *Ressò*, 364 (Octubre 2009), p. 49.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Els ajuntaments franquistes. La pàgina en negre de la nostra història (2)». *Ressò*, 367 (febrer 2010), p. 49.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Les harmonies del firmament del pare Lluís Rodés». *Ressò*, 369 (abril 2010), p. 56.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Maria Garriga, modista». *Ressò*, 366 (desembre 2009), p. 57.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Simó Brun, assassinat per capellà». *Ressò*, 365 (novembre 2009), p. 43.
- TORRA I PLA, Joaquim. «Salvador Espriu, el poeta de la mort que va néixer a Santa Coloma». *Ressò*, 372 (juliol-agost 2010), p. 55.
- TORRELLAS, M. Mercè. «De la fragata Blanca Aurora i el seu mascaró». *Sesmond*, 9 (febrer 2010), p. 24.
- TORRENT, Albert. «La recuperació del ball de l'Hereu Riera». *Aquae*, 30 (octubre 2010), p. 21-23.
- TORRENT, Albert. «Veïnats i urbanitzacions de Caldes. Franciac». *Aquae*, 29 (abril 2010), p. 24-26.
- TURON, Pili. «Els racons de Caldes. Sant Sebastià». *Aquae*, 29 (abril 2010), p. 64-66.
- VERDUGO, Andreu. «Records d'un porter del CD Blanes en el 25è aniversari de l'ascens del club a Tercera Divisió». *Blanda*, 12 (2009), p. 106-112.
- VIETA I CORCOY, Pep Anton. «Josep Cortils i Vieta, pare de la Renaixença blanenca». *Recull*, 1998 (maig 2010), p. 26.
- VILÀ I GALÍ, Agustí Maria. «Sobre l'exportació d'escombres». *Sesmond*, 9 (febrer 2010), p. 19-20.
- VILÀ, M.V.; BARRACHINA, C.; GIRONÈS, V.; MARQUÈS, G.; MARTÍN, S.; NEGRE, M.M. «Montbarbat (Lloret de Mar - Maçanet de la Selva, la Selva). Campanyes 2008 i 2009». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona, Arbúcies*, 2010, p. 75-81.
- VILA, Pep. «Les "Coplas fúnebres en honor de la innocent víctima la Reverend Francisco Frigola, rector de Blanes" (1824)». *Blanda*, 12 (2009), p. 96-105.
- XIRGU, Montse. *El calendari d'un pagès*. Lloret de Mar: La Costa Publicacions, 2010, 148 p.

- ZABALA, M. i SÁNCHEZ, M. «El camp de sitges i el forn del Camp de l'Abadia (Aiguaviva, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 289-292.
- ZABALA, M. i SÁNCHEZ, M. «Els forns del Bosc de la Torre de Bac (Fornells de la Selva, Gironès)». *Desenes Jornades d'Arqueologia de les Comarques de Girona*, Arbúcies, 2010, p. 293-297.
- ZAMORA, Jaume Enric. «Agustí Duran i Sanpere i el Montseny: memòria i paisatge». *Monografies del Montseny*. Viladrau: El Ciervo, 2010, p. 271-286.